

РЕЦЕНЗИЯ

на

дисертационен труд **„Управление на инвестициите в информационните технологии”** за получаване на образователна и научна степен „доктор”

Докторант: Кирил Вълков Десев

Рецензент: проф. д-р ик.н. Людмил Петков

Кирил Вълков Десев е започнал като редовен докторант в област на висшето образование 3 – Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8 – Икономика, научна специалност 05.02.18 – Икономика и управление (индустрия) със заповед от 14.03.2011 г., а отчислен с право на защита със заповед от 24.03.2014 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”. От това е видно, че докторантът е спазил срока на своята подготовка и представил готова дисертация за откриване на процедура за защита. Това само по себе си предполага организираност, дисциплина и сериозна работа на научния ръководител и на докторанта.

Кирил Вълков Десев е роден през 1982 г. Висше образование получава през 2004 г. в Академията на МВР – гр. София по специалност „Пожарна и аварийна безопасност”. През 2009 г. в Пловдивски университет „П. Хилендарски” следва и завършва магистратура по специалност „Бизнес администрация”, професионална квалификация „мениджър”.

От 2004 г. до 2012 г. е инструктор в Районна служба ПБЗН, гр. Пловдив, след това и до сега е инспектор в Регионална дирекция ПБЗН – гр. Пловдив.

Текстът на дисертацията е от 207 страници, съдържа Увод, 4 глави, Заключение, Литература, публикации и 3 приложения. Той е оформен

много добре. Коректно са посочени източниците на информация при ползване на авторови публикации, или различни други официални документи. Изследванията във всяка глава завършват с изводи, а в края на дисертацията с обобщаващи изводи. В тези изводи авторът е извлякъл и основните достижения и резултати. Това е спомогнало последователно и логично да се проследи постигането на основната крайна цел на дисертацията. Стилът на изложението е научно-изследователски с нюанс на задълбочена експертиза и конструктивност. Работата лесно се чете и възприема от хора, работещи в конкретната научна област. А този факт позволява и обективна, справедлива оценка на направеното и постигнатото.

Оценъчната част на рецензията е изградена при спазване на основополагащия принцип, че тя не трябва да описва само онова, което правено и направено, а дали с надеждни методи е направено (как) и какво е получено, какво е качеството на полученото, за какво може ефективно да бъде ползвано.

В съответствие с изследователското намерение, авторът е формулирал и целта на дисертацията. А тя е да се разработи модел за редуциране влиянието на онези фактори, които оказват негативно влияние върху резултатите от инвестиции за информационни технологии в икономическите субекти. Или по-точно, да се усъвършенства управлението на инвестиционните проекти за информационни технологии в икономическите субекти. От такава формулировка на целта, отговаряща по-добре на направеното, може да се постави и по-точно заглавие на дисертацията, а именно „Усъвършенстване управлението на инвестиционни проекти за информационни технологии”. В дисертацията се изследват инвестиционни проекти, а не фактически инвестиции. Разбира се, и със съществуващото заглавие изследването е дисертабилно, то може да е резултатно.

В съответствие с формулираната цел, авторът е определил и съответстващите за постигането ѝ задачи. С четирите задачи фактически е трасиран пътят за разработване на дисертацията. А той е най-добре трасираният път.

Очакваните евентуални резултати от изследването са концентрирани и изразени посредством формулираните 6 хипотези. Те са спомогнали авторът целево да съсредоточи научните си усилия за доказването или недоказването им.

Методиките и инструментариумът, използвани в дисертацията, са приложени в съответствие с достиженията на науката в тази област, с поставената цел и конкретните задачи за постигането ѝ. Те осигуряват необходимия анализ и конструирането на модел и софтуер за усъвършенстване управлението на съответни проекти.

Ограничението за разполагане с необходимата емпирична информация за инвестиции в информационни технологии и типаж на икономическите структури са наложили обектът на изследването да е дезагрегиран така – компании от сектор „преработваща промишленост” и ИТ компании от БИАТ и БАСКОМ.

Първа глава третира някои теоретични проблеми, полагащи методологичната основа на дисертацията. След критичен анализ на някои определения на понятието „инвестиция”, съществуващи в специализираната научна литература, авторът определя по свой начин същността на понятието. Определението може да се оспорва в следните направления. Първо, превръщането на инвестицията в резултат от нея. Ако тя не даде резултат, не е ли инвестиция? Инвестицията цели резултат. Но и без него тя си е инвестиция. Второ, инвестицията е капиталовложение – парично, материално-веществено и човешко. В определението на автора този аспект липсва. Трето, капиталовложението може да бъде средносрочно и дългосрочно, както и самото му отплащане. В

определението на автора този аспект също липсва, макар че е направена уговорка след това. В тази част от дисертацията е възприета и съответна класификация на инвестициите, което е полезно за предмета на изследването. Направеният преглед на изследванията на инвестиции в информационни технологии по света доаргументират необходимостта от такива и в България. Поставен е и специфичният проблем – „парадокса на продуктивността”, който може да съществува поради риска на инвестирането в информационни технологии и не винаги получаваният резултат от него. В българските условия инвестиционната среда е рискова в по-голяма степен.

За изследването в дисертацията авторът е изложил съществуващите методики и стандарти за управление на инвестиции в информационни технологии. Твърде подробното им изложение, обаче, като че ли не е било необходимо. С това и текстът на дисертацията в тази ѝ част е обременен. Изтъкнатите им недостатъци и предложеният подход за адаптиране на база оценка на негативно влияещи фактори върху индивидуалното състояние на управленските компоненти, обаче е повече от необходимо за организация на анализа на инвестиционните проекти за информационни технологии в обектите на изследване.

Втора глава от дисертацията представлява емпирично изследване на управлението на инвестиционни проекти в структури на преработващата промишленост. Необходимата информация е събрана и обработена чрез онлайн анкета с 52 въпроса от 26 компании и известен софтуерен пакет. Статистическата обработка на получените данни и анализът им са направени с известни и подходящи за случая тестове и коефициенти. Изводите от анализа са важни за управлението на проектите в компаниите за инвестиции в информационни технологии. Разкрити са причини за напълно неуспешно завършени проекти за инвестиции и фактори, повлияли негативно върху изпълнението им. Проверката на хипотезите 1,

4, 5 и 6 показва, че те са потвърдени. Потвърдена е също хипотеза 3. Тези потвърждения може да се използват за вземане на конкретни управленски решения при управление на проекти за инвестиции в компаниите от сектор „преработваща промишленост”.

Трета глава обхваща емпирично изследване на управлението на инвестиционни проекти в информационно-технологични компании. За целта е използвана онлайн анкета със зададени 48 въпроса в 58 фирми от бранша и софтуерен пакет. Статистическата обработка на данните и анализът им са направени с помощта на подходящ тест. Направени са важни изводи, които имат пряко отношение към управлението на проекти за инвестиции в компаниите от бранша. Разкрити са фактори, които влияят негативно върху инвестиции за информационни технологии в компаниите. Анализът показва, че хипотеза № 2 не се потвърждава.

Разкритите тенденции и направените изводи от изследванията във втора и трета глава, освен че са важни за подобряване управлението на поректи за инвестиции в информационни технологии, в конкретни случаи служат и за създаване на т.нар. зрелостен модел за управление на инвестициите, които ще позволят намаляване негативното влияние на дадени фактори в компаниите от преработващата промишленост.

Анализите, констатациите и конструкциите в четвърта глава създават именно такъв модел. Подходът и методиката са адаптация на достижения в тази област. Последователността на етапите за създаване на модела намаляват вероятността той да бъде неадекватен на поставената цел. Достижение в тази глава на дисертацията е не само създаването на модела за компаниите от преработващата промишленост, но и неговата апробация. Именно тази апробация дава възможност процесите по управление на инвестирането в информационни технологии да станат по-ефективни. Проектираната онлайн софтуерна система премахва някои недостатъци на съществуващите в научната литература зрелостни модели, които не

отчитат в достатъчна степен индивидуалните особености на предприятието. Апробирането ѝ в Оптикс АД решава този проблем. За по-ефективното инвестиране допринася и разработената методика за привеждане на Оптикс АД от ниво 0 на ниво 1 (да управлява успешно инвестициите в информационни технологии – разписани конкретни функции на заети лица в управлението).

Заклучението е синтезирано изложение на това, което е изследвано в дисертацията.

Изложените до тук оценки дават основание да се констатира, че в дисертацията има редица достижения, някои от които са надграждане, т.е. приноси на автора. Те са:

1. Направена характеристика, т.е. опит за определение на понятието „инвестиция”.
2. Идентифицирани основни методики за управление на поректи за инвестиране в информационни технологии. Направени оценки и разкрити възможности за тяхното използване.
3. Адаптирани методики за проведените емпирични изследвания в компании от преработващата промишленост и от информационните технологии.
4. Конструиран зрелостен модел за подобряване управлението на проекти за инвестиции в информационни технологии в компании от преработващата промишленост.
5. Разработен и експериментиран софтуер, с който компании имат възможност по-успешно да управляват проекти за инвестиции в информационни технологии.

Приносите в дисертацията са лично дело на автора.

Авторефератът отразява пълно съдържанието на дисертацията.

Има 3 публикации по дисертационния труд, от които 1 под печат.

Спазеният срок за подготовка на автора по докторантската програма и успешното завършване на дисертацията показва, че той е придобил необходимите знания и опит в научното изследване, че е оформен изследовател в една нова и перспективна научна област.

В дисертацията личи и компетентната помощ на научния ръководител.

Заключение. Резултатите от обучението на докторанта и качествата на представената дисертация за защита, която отговаря на държавните академични изисквания и критерии в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за прилагането му в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” позволяват да се предложи на Научното жури, то да присъди на Кирил Вълков Десев образователната и научна степен „доктор”.

8 май 2016 г., София

Рецензент:

(проф. д.ик.н. Л. Петков)